

Latvijas sadarbības kopiena dabas daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā

23.05.2023, Rīga, VARAM

Kopsavilkums

1. Daļa: Par ekosistēmu pakalpojumu aktualitātēm Latvijā un Eiropā

Sanāksmes atklāšana: [ievads par SELINA projektu un galvenajām aktualitātēm Eiropā ekosistēmu pakalpojumu un dabas kapitāla pārvaldības jomā](#) (K. Veidemane, Baltijas Vides Forums)

Ekosistēmu pakalpojumu aktualitātes Latvijā – prezentācijas (1)

- [Latvijas aktualitātes ekosistēmu pakalpojumu tēmas integrēšanā dabas aizsardzībā](#) (A. Širovs, Dabas aizsardzības pārvalde)
- [Dabas vērtību un ekosistēmu pakalpojumu novērtējums, apzinot potenciālās teritorijas sauszemes aizsargāto teritoriju tīkla paplašināšanai Latvijā](#) (I. Vinogradovs, Baltijas Vides Forums/Latvijas Universitāte)

Diskusija un galvenās atziņas:

- Ekosistēmu pakalpojumu pieeja ir viens no veidiem, kā plānot dabas aizsardzību ilgtermiņā. Pašlaik dabas vērtību tendences Latvijā galvenokārt ir negatīvas, liecinot, ka pēdējo 10-20 gadu laikā apsaimniekošanas pieeja nav bijusi pareiza no dabas daudzveidības viedokļa. Pašlaik Latvijai ir jāveic radikāli un skaidri soļi, lai apdraudētos biotopus saglabātu un biotopu aizņemto platību palielinātu.
- Tiks veidoti 76 jauni dabas liegumi, vairums mežu biotopus, kuros ir bijusi nepietiekama aizsardzība.
- Ekosistēmu pakalpojumu pieeja var dot būtisku pienesumu jauno dabas aizsardzības teritoriju noteikšanā (30% dabas aizsardzības teritorijas no valsts kopplatības, to skaitā 10% stingra aizsardzības režīma). Pašreiz, izmantojot nacionāla mēroga esošos telpiskos datus, ir izstrādāta indikatīva 30/10 karte, izmantojot telpiskās prioritizēšanas metodi. Tā var kalpot par pamatu tālākām diskusijām dabas aizsardzības mērķu definēšanai un konkretizēšanai, kas pašlaik Latvijā ir ļoti nepieciešams.

Ekosistēmu pakalpojumu aktualitātes Latvijā – prezentācijas (2)

- [Aktualitātes meža ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanā](#) (Z. Libiete, "Silava")
- [Aktualitātes ekosistēmu pakalpojumu integrēšanā ainavu arhitektūrā](#) (A. Spāģe, Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte)

Diskusija un galvenās atziņas:

- Potenciāli vērtīgi datu avoti par ekosistēmu pakalpojumiem (EP) mežā:

- Šobrīd tiek īstenota pētījumu programma Mežsaimniecības ietekme uz meža un saistīto ekosistēmu pakalpojumiem, kas noslēgsies 2026. gadā. Paredzēts, ka tā rezultātā tiks sagatavots ekosistēmu pakalpojumu (EP) vērtējums valsts mežos, ko uzņēmēji varēs izmantot aprēķinu veikšanā par ietekmi uz EP. Vērtējums būs pamatā biofizikāls.
- 2020. – 2021. gadā tika veikta meža EP indikatoru izstrāde valsts mēroga vērtējumam, kā arī meža EP indikatoru vērtību aprēķini visai Latvijai (5x5 km). Veikts arī pētījums par atpūtu mežā, iecienītākajām atpūtas vietām (PGIS, nacionāli reprezentatīva kopa). Secināts, ka rekreācijai nozīmīgākie ir meži pie ūdeņiem (kopumā pirmajā vietā meži, otrajā ūdeņi). Dati ir pieejami.
- DAP sadarbībā ar Vidzemes augstskolu veiks apmeklētāju plūsmu mērījumus dabas teritorijās ar plašu apmeklētāju skaitītāju tīklu. Šie dati var noderēt gan socioekonomiskajiem novērtējumiem, gan citiem ar EP saistītiem mērķiem (būs pieejami).

Ekosistēmu pakalpojumu aktualitātes Latvijā – prezentācijas (3)

- [**Aktualitātes jūras ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanā**](#) (A. Ruskule, Baltijas Vides Forums)
- [**Aktualitātes iekšzemes ūdeņu ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanā**](#) (M. Fonteina-Kazeka, "Baltijas krasti")

Diskusija un galvenās atziņas:

- Jūras EP novērtējumā Latvija ir viena no pioniervalstīm. Salīdzinot ar citām Eiropas valstīm, mums ir paveikts jau ļoti daudz – EP kartējumi, socioekonomiskie novērtējumi. Turklāt svarīgi ir, ka jūras ekosistēmas pakalpojumus vērtē plašākā mērogā, jo jūra ir vienota ekosistēma. HELCOM ir publicējis jaunu ziņojumu, kas ietver arī jūras ekosistēmas pakalpojumu novērtējumus.
Ziņojums: <https://helcom.fi/wp-content/uploads/2023/03/HELCOM-Thematic-assessment-of-economic-and-social-analyses-2016-2021.pdf>
- Pašlaik Latvijā jau ir pieredze EP novērtējumu izmantošanā vēja parku attīstīšanā, taču šiem datiem ir vēl liels potenciāls komerciālā izmantošanā. Jāuzlabo datu pieejamība vienkopus, tas atvieglotu to izmantošanu komercprojektos (un ne tikai). Pašlaik daudzi dati ir pieejami tikai skatīšanās režīmā, nākotnē paredzēts, ka būs labākas arī projektu datu failu iegūšanas, analizēšanas iespējas (Sea2Land Navigator). VARAM plāno publicēt jaunus datus atvērto datu portālā. Dažādus projektu datus var publicēt Atvērto datu portālā, ja tie nav konfidenciāli. Ja kādam ir dati, ko ir vēlme padarīt publiski pieejamus, tos var sūtīt VARAM.
- Dalībnieki ierosina, ka jūrai arī ir jāizstrādā prioritizācijas modelis, kas parāda, kur no valsts viedokļa būtu labākās vēja parku attīstīšanas vietas – tas atvieglotu gan attīstītāju darbu, gan efektīvāku dabas aizsardzību.

2. Daļa: Darba grupas - «Pārmaiņu iedīgli» apzināšana ceļā uz transformatīvām pārmaiņām

A grupa – pilsēta

Identificētie “pārmaiņu iedīgli”:

Projekta/iniciatīvas nosaukums	Īss apraksts
Uz EP orientēta mežu apsaimniekošana	Rīgas mežu iniciatīva. Tiek mainīta mežu apsaimniekošanas pieeja, izmantojot ekosistēmu pakalpojumu pieeju un veicot apjomīgu sabiedrības un ieinteresēto pušu iesaisti. Brīvprātīga Rīgas mežu iniciatīva, atsaucoties uz sabiedrības pieprasījumu.
Rīgas pilsētas un Pierīgas zilzaļās infrastruktūras viedās plānošanas rīks	VĒL tapšanas procesā – Rīgas meži
Projekts LIFE UrbanLifeCircles, it īpaši Pilsētu pļavas Rīgas apkaimēs	Sabiedrības virzīta bioloģiskās daudzveidības veicināšana. Projektā tiek veidotas pilsētas pļavas ar plašu pārklājumu Rīgā . Pilsētu pļavas uzsāka diskusiju sabiedrībā par dabas/ bioloģisko daudzveidības vietu pilsētā.
Projekts LIFE LATESTadapt	Zaļās infrastruktūras plānošana, dabā balstītie risinājumi pilsētvidē, tēmas par pilsētu dabu aktualizēšana, pielāgošanās klimata pārmaiņām. Projekts tikai sākuma stadijā, bet ar potenciālu kļūt par “pārmaiņu iedīgli” – jau tagad raisījis sabiedrības diskusijas par dabā balstītajiem risinājumiem pilsētā, kas priekš Rīgas ir jauna tēma.
Projekts LIFE UrbanReLief	Sabiedrības iesaiste datu ekosistēmas veidošanā par zaļajām teritorijām pilsētā. Projekts tikai sākuma stadijā, bet ar potenciālu kļūt par “pārmaiņu iedīgli”.
Dažādas sabiedrības virzītas iniciatīvas pilsētvidē	Bijušas dažādu tēmu un mērogu iniciatīvas no iedzīvotājiem, kas saistītas ar dabu pilsētā. Piemēram, kopienu dārzi. Pēdējo gadu laikā ļoti mainījusies sabiedrības attieksme pret tiem (no novārtā vēstures “paliekas” par iecienītu laika pavadīšanas veidu), ievērojami pieaudzis pieprasījums pēc mazdārziņiem.

Detalizētāk analizētais projekts:

Uz ekosistēmu pakalpojumiem balstīta mežu apsaimniekošana (Rīgas meži)	
Kādā stadijā tas šobrīd ir – tiek konceptualizēts, īstenots vai ir noslēdzies?	Tiek īstenots
Kas ir projekta iniciatori? Kurš piedāvāja sākotnējo ideju?	Rīgas meži, balstoties uz redzamo sabiedrības vajadzību
Kādas ir projektā iesaistītās puses?	Plašs iesaistīto pušu loks - Rīgas meži, pašvaldības (Rīga, visas Pierīgas pašvaldības), apkaimju biedrības, vietējie iedzīvotāji un citas teritorijas lietotāju grupas, NVO, zinātnieki, valsts pārvaldes institūcijas (t.sk. DAP)

Atlases kritēriji	
Kādēļ, Jūsaprāt, šis projekts/iniciatīva ir "pārmaiņu iedīgļis"?	<ul style="list-style-type: none"> • Inovatīva apsaimniekošanas pieeja visas Eiropas mērogā, • Ļoti plaša sabiedrības iesaiste (klasiski mežu apsaimniekošanā tādas nav), • Atvērto datu integrēšana un datu publicēšana brīvpieejā, • "Iedzīvināta" daudzfunkcionāla mežsaimniecības ideja, • Dažādo meža vērtību popularizēšana plašās sabiedrības grupās (mežs nav tikai koksne).
Kādi galvenie faktori vai norises ārējā kontekstā ļāva uzsākt vai realizēt iniciatīvu?	<ul style="list-style-type: none"> • Sabiedrības pieprasījums, • Vēsturiskā mežsaimnieciskā pieredze, • Politikas maiņa (sabiedrības ietekmē).
Kas, Jūsaprāt, ir nepieciešams, lai ļautu "iedīglim" attīstīties tālāk? a. Kas būtu darāms projekta ietvaros (iekšējie apstākļi)? b. Kas būt jāmaina "augšanas vidē" (konteksts, ārējie apstākļi)?	<ul style="list-style-type: none"> • Likumdošanas maiņa nacionālā mērogā, • Kompetenču centra par ekosistēmu pakalpojumiem izveide, • Fundamentālās zinātnes attīstība, • Finansējums.

B grupa – lauki

Identificētie "pārmaiņu iedīgļi":

Projekta/iniciatīvas nosaukums	Īss apraksts
Grass Life – pļavas kvadrātmets	Jau noslēdzies LDF projekts, taču iniciējis vairīgākas iniciatīvas (t.sk. "Pļavas kvadrātmets", kas veiksmīgi iesaista pensionārus un plašāku sabiedrību. Šīs iniciatīvas demonstrē, kā katrs var praktiski iesaistīties dabisko pļavu saglabāšanā (ziedojot, sējot, vācot sēklas).
LatVia Nature	Dzīvais mežs, ziedu pļavas. Kampanja "Ķeram svešos!" par svešzemju un invazīvajām sugām (DAP)
Meža nozares pasākumi	Piemēram, LVM rīkotās Meža dienas.
"Ainavas runā"	LDF iniciatīva. Interaktīvi plašākā sabiedrībā aktualizēja jautājumu par ainavām, to pārmaiņām.
SOJAS projekts	AREI projekts, kas strādā ar jaunām tehnoloģijām un ekonomiski pamatotiem risinājumiem lopbarības ražošanai cūkkopībai.

Detalizētāk analizētais projekts:

GrassLIFE – pļavas kvadrātmets	
Kādā stadijā tas šobrīd ir – tiek konceptualizēts, īstenots vai ir noslēdzies?	Projekts ir noslēdzies, bet uz to balstītas iniciatīva turpinās
Kas ir projekta iniciatori? Kurš piedāvāja sākotnējo ideju?	Latvijas Dabas Fonds
Kādas ir projektā iesaistītās puses?	LDF, LU, zemju īpašnieki, Rīgas pašvaldība u.c., sabiedrība
Atlases kritēriji	
Kādēļ, Jūsaprāt, šis projekts/iniciatīva ir "pārmaiņu iedīgļis"?	<ul style="list-style-type: none"> • Dažādu sabiedrības grupu iesaiste,

	<ul style="list-style-type: none"> • Apsaimniekošanas pieejas maiņa, apzinoties arī citas vērtības (ne tikai produktivitāte), • Multifunkcionāla zālāju apsaimniekošana, • Līdzdalības veicināšana bioloģiskās daudzveidības uzturēšanā.
Kādi galvenie faktori vai norises ārējā kontekstā jāva uzsākt vai realizēt iniciatīvu?	<ul style="list-style-type: none"> • Pļava kā latviešu identitātes sastāvdaļa, • Atvērta pieeja, kas ļauj viegli iesaistīties, • Veiksmīga publicitāte.
Kas, Jūsaprāt, ir nepieciešams, lai ļautu "iedīglim" attīstīties tālāk? a. Kas būtu darāms projekta ietvaros (iekšējie apstākļi)? b. Kas būt jāmaina "augšanas vidē" (konteksts, ārējie apstākļi)?	<ul style="list-style-type: none"> • Sēklu banka, • Atgriezeniskā saite, • Zināšanu pārnese un saimnieciskā darbība, • Jaunu projektu veidošana, integrējot pieeju citu jomu praksē.

C grupa – jūra

Identificētie "pārmaiņu iedīgli":

Projekta/iniciatīvas nosaukums	Īss apraksts
Grass projekts	Baltijas jūras aļģu ilgtspējīga izmantošana. Projekts parāda iespējamo zilās ekonomikas attīstības iespējas, ņemot vērā ekosistēmas pakalpojumu vērtējumus.
Baltic Sea2Land	Projekts veicinātās integrētu un iekļaujošu daudzlīmēņu piekrastes pārvaldību, tai skaitā datus balstītu lēmumu pieņemšanu, līdzsvarojot Zilās ekonomikas sektoru, dabas aizsardzības un vietējo kopienu intereses.
Ar invazīvajām sugām saistītās iniciatīvas	Kampaņa "Ķeriet svešos!", jūras grunduļa piemērs (pateicoties šai iniciatīvai ievērojami samazinājies šīs invazīvās sugas apjoms)
Ko atnesi, to aiznes / dabā ar izpratni	Veiksmīgas iniciatīvas, kas māca sabiedrībai atpūsties dabā videi draudzīgi. Iemantojušas plašu popularitāti.
Protect Baltic	Jauns Apvārsnis Eiropa projekts, ka sāksies šī gada rudenī. Tam vajadzētu kalpot kā "klikšķim" zinātnieku vidū.
Digital Ocean Twins	Eiropas projekts, kas atveidos jūru digitāli, tai skaitā tajā notiekošos procesos un darbības. Šis rīks varētu kalpot kā "klikšķis" cilvēku prātos.

Pagaidām mazāk veiksmīgas iniciatīvas (nav nesušas vēlamo efektu): tūrisma slodzes mazināšana, tradicionālās zvejas pārvaldība (zivju resursu samazināšanās), "Adopt the beach" kampaņa piekrastes atkritumu problēmas mazināšanai

Detalizētāk analizētais projekts:

Jūras grundulis – invazīvās sugas ietekmes mazināšana	
Kādā stadijā tas šobrīd ir – tiek konceptualizēts, īstenots vai ir noslēdzies?	Šis ir vairāku projektu un aktivitāšu kopums, kurš tiek īstenots
Kas ir projekta iniciatori? Kurš piedāvāja sākotnējo ideju?	Zemkopības ministrija un BIOR
Kādas ir projektā iesaistītās puses?	Zvejnieki, LHEI, ēdinātāji, pārstrādes uzņēmumi (kopumā daudzu sektoru mijiedarbība)
Atlases kritēriji	

Kādēļ, Jūsaprāt, šis projekts/iniciatīva ir “pārmaiņu iedīgļi”?	<ul style="list-style-type: none"> • Reāli redzams rezultāts dabā – atjaunojas ekosistēmas (gliemenes, tradicionālās zivju sugas), • Panākumi Grunduļa saimnieciskajā patēriņā – gan pārtikā, gan pārstrādē.
Kādi galvenie faktori vai norises ārējā kontekstā ļāva uzsākt vai realizēt iniciatīvu?	<ul style="list-style-type: none"> • Sasaiste ar vidi, ekonomiku un sociālo sfēru, • Tradicionālo ēdamo zivju sugu trūkums, nepieciešamība pēc alternatīvām, jo ir pieejamas zvejas jaudas, • Neliels finansiāls stimuls zvejniekiem, veicot ziņošanu par sugu nozveju.
Kas, Jūsaprāt, ir nepieciešams, lai ļautu “iedīgļim” attīstīties tālāk? a. Kas būtu darāms projekta ietvaros (iekšējie apstākļi)? b. Kas būt jāmaina “augšanas vidē” (konteksts, ārējie apstākļi)?	<ul style="list-style-type: none"> • Jautājums – kā saglabāt līdzsvaru dabā? Vai jūras grundulis būtu jā saglabā zināmā daudzumā Baltijas jūrā, kad tam ir atrasts praktisks pielietojums?

D grupa – saldūdeņi

Identificētie “pārmaiņu iedīgļi”:

Projekta/iniciatīvas nosaukums	Īss apraksts
Latvijas upju atbrīvošana no šķēršļiem (dambji, HES u.c.)	Pašlaik iniciatīva Lielajā Juglā ir ieviešanas fāze. Iniciators – biedrība “Par Lielu Lielo Juglu”.
Retrout projekts	Zivju ceļa izbūve Rīvas upē, Kurzemē.
Upju meandrēšanas projekti, palieņu atjaunošana.	Piemēram, Skudrupītes un Slampes dabiskās gultnes atjaunošana Ķemeru Nacionālajā Parkā, Dvietes palienes atjaunošana un meandrēšana Dvietes palienes dabas parkā.
Projekts ENGRAVE	Upju ieleju zaļās infrastruktūras plānošana, balsoties uz ekosistēmu un ainavu konceptiem. Izstrādāti scenāriji optimālai upju buferjoslu plānošanai Zemgales līdzenumā, kas diemžēl pagaidām vēl nav īstenoti dzīvē.
Ezeru niedrāju fragmentēšana un salu veidošana	Ir veikts Engures ezerā.
Jauna LIFE projekta izstrāde par upju morfoloģisko struktūru dabiskošanu, HES ietekmju mazināšanu	Pašlaik ir ieceres izstrādes stadijā, sadarbojoties LVĢMC, BIOR, Baltijas Krastiem, Latvenergo u.c. iesaistītajām pusēm.

Detalizētāk analizētais projekts:

Upju atbrīvošana no šķēršļiem vai to ietekmes mazināšana (Lielās Juglas piemērs)	
Kādā stadijā tas šobrīd ir – tiek konceptualizēts, īstenots vai ir noslēdzies?	Tiek īstenots
Kas ir projekta iniciatori? Kurš piedāvāja sākotnējo ideju?	NVO (sabiedrība, vietējā kopiena) - biedrība “Par Lielu Lielo Juglu”.
Kādas ir projektā iesaistītās puses?	Sabiedrība, zinātniskie institūti, pašvaldības, valsts institūcijas, starptautiskie partneri, makšķerēšanas entuziasti, sportistu komūna. Esam daļa no Baltijas jūras baseina.
Atlases kritēriji	
Kādēļ, Jūsaprāt, šis projekts/iniciatīva ir “pārmaiņu iedīgļi”?	<ul style="list-style-type: none"> • Tiek pārvērtēts, ko uzskatām par vērtību – dažādus dambjus, ūdenskritumiņus vai tomēr brīvu upju plūdumu

	<p>(aizmirstas senās zināšanas), kā arī šauru ekonomisko interešu nozīme sabiedrībā,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilgtspēja un ilgtermiņa ietekme gan resursu izmantošanā, gan investīciju piesaistē, • “Seed to other new seeds” (Lielās Juglas veiksmes stāsts kā iedvesma citiem atbrīvot savā tuvumā esošās upes no šķēršļiem).
Kādi galvenie faktori vai norises ārējā kontekstā jāva uzsākt vai realizēt iniciatīvu?	<ul style="list-style-type: none"> • Likumdošana, • Sabiedrības izpratne un iesaiste, • Ūdeņu un ūdensmalu īpašumtiesības, • Finanšu pieejamība, • BIOR nozīmīgāko šķēršļu saraksta izstrāde, • Labās prakses piemēri.
<p>Kas, Jūsaprāt, ir nepieciešams, lai ļautu “iedīglim” attīstīties tālāk?</p> <p>a. Kas būtu darāms projekta ietvaros (iekšējie apstākļi)?</p> <p>b. Kas būt jāmaina “augšanas vidē” (konteksts, ārējie apstākļi)?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sabiedriskās domas maiņa – ko saprotam ar vērtību, no pagātnes iet uz nākotni, • Ekoskola, • Skaidrot ieguvumus sabiedrībai (rekreācija, ainava, ūdens tūrisms) un dabai (sugu migrācija, veselīga upes ekosistēma, mazināts piesārņojums).

3. Daļa: Noslēguma diskusija

Noslēguma diskusija:

- Ir nepieciešamas **pārmaiņas un lielāka elastība** tieši valsts pārvaldes līmenī. Nepieciešams **iedzīvināt EP pieeju nacionālā mērogā**, lai tā neaprobežojas tikai ar atsevišķām iniciatīvām. Zināšanas un eksperti mums ir, ir nepieciešama politiskā griba, sniegtās zināšanas izmantot politikā un lēmumu pieņemšanā.
- **Valsts mēroga EP izvērtējumam būtu jābūt tādām, lai to var izmantot praktiskā plānošanā.** Visticamāk šāda novērtējuma veikšana ir iespējama tikai uz projektu bāzes, jo dabūt nacionālo valsts budžeta finansējumu Latvijā ir problemātiski.
- Svarīga ir arī **domāšanas maiņa plašākā sabiedrībā, politiķu lokā.** Pagaidām ekoloģiskās vērtības augstu vērtē un izprot salīdzinoši neliela sabiedrības grupa, citas vērtības dominē. Bez domāšanas maiņas izmaiņas likumdošanā nedos vajadzīgo efektu.
- Svarīgi, lai rastos pēc iespējas **vairāk praktisku labās prakses piemēru**, praktiski lietojamas metodoloģijas. Bez tā nosacījumu iekļaušana par EP integrēšanu, piemēram, pašvaldību plānojumos, nedos jēgpilnu rezultātu.
- Jārisina **datu pieejamības jautājums.** Bieži vien dati ir, taču nav sakārtota to sistemātiskā pieejamība, kā arī daļa brīvpieejas datu ir lietojami tikai skatīšanās režīmā, kas neļauj tos pilnvērtīgi pielietot praktiskā lēmumu pieņemšanā.
- Latvijā ir **nepieciešams fundamentālās zinātnes kompetenču centrs**, kas apkopo zināšanas bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā. Tam nav jābūt fiziskam, mūsdienās ir plašas iespējas veidot virtuālus kompetenču centrus. Tāpat būtu vērtīgi sākt **veidot tematisko pētījumu krājumu**, lai veicinātu to integrēšanu reālā lēmumu pieņemšanā.
- Pašlaik notiek darbs pie **Latvijas Ģeotelpisko datu infrastruktūras attīstības stratēģijas**, kas pavērs iespējas izteikt priekšlikumus, kā tajās integrēt ar ekosistēmu pakalpojumiem saistītas datu vajadzības.

Ziņojumu sagatavoja: Agnese Reķe, Baltijas Vides Forums